

РЕЦЕНЗИЯ

От: **проф. д-р Тотка Иванова Монова** - СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по журналистика и масова комуникация

Научна специалност – „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Медии и комуникации)“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност* в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно **Заповед № 2701/01.10.2024 г.** на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: **Мая Гергова Бойчева**

Тема на дисертационния труд: **„Дискурсно конструиране на образа на България в англоезични пътеписи (1900 – 2017)“**

1. Информация за дисертанта

Мая Бойчева е завършила Първа английска гимназия (г. София) и е магистър по Английска филология, с втора специалност Руска филология, от Великотърновския университет „Св. Св. Кирил и Методий“ (1986 г.). Работила е като учител по английски език и литература, от 1992 г. е преподавател по общ и специализиран английски в катедра „Чужди езици и приложна лингвистика“ в УНСС, от 1996 е старши преподавател в същата катедра.

Мая Бойчева е докторант на самостоятелна подготовка (Заповед за зачисляване № 1651/23.06.2022) към катедра „Медии и обществени комуникации“ в периода 2022 – 2025 г. с научен ръководител доц. д-р Светла Цанкова. Изпълнила е всички планирани дейности по индивидуалния си план и завършва докторантското си

обучение с общо 190 кредита. Осъществила е преподавателска мобилност в Университет Малага (2018 г.), Университет „Пол Валери“, Монпелие (2019 г.) и Университет Лайбниц, Хановер (2022 г.). За периода 2018 – 2024 г. има общо 6 участия в научни семинари и конференции.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният на вниманието ни дисертационен труд е с обем **251 страници** (от тях съществен текст е 240 страници). Текстът се състои от следните композиционни части: увод, три глави с общо 8 параграфа, заключение, научни приноси, списък с публикациите на автора по темата на дисертацията, 3 таблици, 8 графики и библиография. Изложението на текста е много добре структурирано, изпълнени са стандартните изисквания за представянето на един научен труд.

Впечатлява отличното познаване на научната литература по темата на дисертацията, а представеното изследване на текстове за период от 117 години – от 1900 до 2017 г., показва **високо ниво на научна компетентност**. В библиографията са включени **181 заглавия**, от които 18 са на български автори, 163 на англоезични.

Предложеният на вниманието ни дисертационен труд е **изключително актуален**. Той представя интересни тези, илюстрирани с **богат емпиричен материал**, който позволява по един категоричен начин да се дефинират изводи и да се правят обобщения. Самото формулиране на темата още в заглавието, очертаващо много точно изследователското поле, дава основание веднага да се посочи и **основния принос** на дисертацията – такова **машабно емпирично** изследване на проекциите на България, българина, българското в англоезични текстове за период от 117 години се прави за **първи** път. Разработката представя на вниманието ни една изключително интересна картина как еволюира през десетилетията репрезентацията на България в англоезичните пътеписи. Проследява се как образът на България преминава през опозиционни точки в стереотипизирането: Изток-Запад, Аз-а – Другия, център-периферия, богатство-бедност, капитализъм-социализъм-преход към демокрация, село-град, природа/фолклор-цивилизация. Книгите на Николай Чернокожев „България: стереотипи и екзотика. Техника на сглобяване на български образ в

немскоезичната книжнина от XIX в.” и „Ефирни песни и тайни служби“ на Кристина Димитрова са, поне според мен, първите два текста на български автори, които ни представят един съвсем нов, рационален, непредубеден поглед към Балканите – балканското. Заедно с текста на Май Бойчева (не се съмнявам, че трябва да бъде издаден като книга) те са добра отправна точка за бъдещи изследователи, които търсят пътища, ако не за изличаването, то поне за пропукването на редица стереотипи, изградени в българското съзнание през сложната и далеч не така еднозначна, както често ни се представя дори от историци, епоха на Възраждането. Защото без един ясно изграден в масовото съзнание на съвременния българин образ за това *какви сме, защо сме такива, какво трябва да се разруши и какво да се съгради*, няма как да изглеждаме в сложния, динамичен глобален свят като една модерна държава от XXI. На базата на подобни проучвания може да се конструира една бъдеща успешна стратегия за презентиране на образа на съвременна България в межкултурна среда – това за мен е **най-същественият практико-приложен принос** на дисертацията на Мая Бойчева.

Дисертационният труд си поставя за своя **основна цел** „да се докаже, че пътеписите са част от потока на дискурсивното възпроизводство на образа на България в международен план”, като фокусът на изследването е на базата на дедуктивния подход да се „резвие тезата, че англоезичните пътеписи конструират образа на България в съответствие с политическите реалности, икономическите условия, социалния и културния контекст“.

Обект на изследване е образът на България в англоезичните пътеписи в периода между 1900 и 2017 г., (период от 117 години!), т.е. в епохата на модерността и съвремението, като „изследването дефинира като основен проблем недостатъчната проученост на въпросите с какъв образ е идентифицирана България... и по какъв начин, с какви средства е конструиран този образ и какви ефекти постига“.

Предмет на изследването са „текстовите и езикови механизми, прилагани при конструирането на образ и идентичност на България и българското“.

Авторката прецизира основната цел на труда си в три равнопоставени по значимост задачи/въпроси и постулира три работни хипотези.

Методът на изследване обобщено може да се определи като интердисциплинарен. Той включва умело съчетаване на **компаративистика** с класически **контент анализ**,

като при контент анализа акцентът е върху **дескриптивния анализ** с подчертано внимание към **качествените характеристики** на текста, **критически исторически дискурс анализ**; включва още работа с архиви, документи, исторически и статистически данни, сравнителен анализ на данни, които са нагледно представени в графики.

Както отбелязах, изложението на дисертацията следва класическата схема за представяне на един научен труд. Логично в **първа глава** „Пътеписът като форма на създаване на медийна реалност“ се очертава теоретичната рамка на изследването, представят се теоретичните постановки и методологически подходи към проучването на пътеписа като специфичен медиен текст. Текстът на пътеписа се разглежда „като творец на символна реалност чрез основното градивно средство на разположение – езика“. Тук, според мен, най-важният извод, който авторката прави, и който се превръща в добре аргументиран теоретичен контекст за дескриптивния и текстолингвистичен анализ в трета глава е следният: „Пътеписният текст е разгледан като проводник на идеологически и културни влияния благодарение на функционирането си в система от медийни текстове и жанрове и благодарение на своята същност като сложна вътрешно организирана езикова система“. **Глава втора** „Представяне на издателствата и печатните медии“ прави обзор на британските и американски издателства, ангажирани с издания, представящи България в свои пътеписни текстове, като анализът представя всяко едно издателство поотделно и дава оценка за неговия капацитет да влияе трайно в сферата на културното производство. Този обзор е направен като се търси отговор на 7 прецизно формулирани въпроси, отговорът на които води до шест много интересни изводи в края на втора глава. Като прибавим към тях и петте теоретични извода, които Мая Бойчева прави в края на първа глава, можем да заключим, че те валидират по един категоричен начин изводите и обобщенията, формулирани в трета глава и доказват постулираните работни хипотези. **Същинската част** на дисертацията (в обем от 108 страници) без съмнения е **трета глава** „Образът на България в англоезични пътеписи“, в която прецизно са описани и анализирани „зависимостите между пътеписната продукция и променящия се дневен ред на британското и американското общество в периода 1900 – 2017 година. В края на всеки един от четирите параграфа богатият емпиричен материал е

структуриран и дефиниран в интересни изводи и обобщения. Тук смятам за особено важно с да се отбележи, че избраната от авторката методика на изследването е функционална и *работи*, емпиричният материал онагледява тезита и изводите и ги доказва по един категоричен начин.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Бих обобщила, че:

- Дисертационният труд по убедителен начин постига основната цел и научните задачи, които постулира в уводната си част.
- Мащабът на емпириката, начинът, по който е направена селекцията на текстовете и тяхното представяне на базата на авторски адаптирани научни методики доказват, че Мая Бойчева притежава изградени умения на прецизен научен изследовател. Тя точно е очертала рамката на изследователското поле, преценила е добре какъв по обем материал от база данни е необходим, за да се проверят и докажат работните хипотези. Малко докторанти са в състояние да проучат, структурират, анализират текстови корпус, разположен във времеви период от 117 години.
- Теоретичните постановки в първа глава, историко-дескриптивният анализ във втора глава и репрезентативното авторско изследване в трета глава показват високото ниво на научна компетентност на Мая Бойчева.
- Проведеното научно изследване, структурирането, типологизирането и анализирането на огромен корпус от емпирични данни в трета глава доказват заявените три изследователски хипотези.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Докторантката е заявила в края на своя дисертационен труд 2 теоретични и 4 научно-приложни приноса.

Като приемам по същество така представените приноси, бих акцентирала по-специално на следното:

1. Представен и анализиран е корпус от пътеписни текстове, описващи *българското*, които до момента са изцяло непознати в България. Това отваря нови полета за изследване в нашата хуманитаристика – тези пътеписи да бъдат четени и през други оптики – чисто исторически като специфично „дописване“ на факти от историята ни, социо-културно антропологически, рефлексивно-народопсихологически, медиокритични.

2. В медийните изследвания у нас различните жанрови форми най-често се представят чрез описанието на заключеното в тях послание, т.е анализът се съсредоточава предимно в тематично-съдържателния пласт, като се игнорират текстолингвистичните и екстралингвистичните фактори. Игнорирането на тези фактори обаче не дава възможност да се анализират в дълбочина такива важни явления като пост-истина, фейк нюз и пр., които се основава предимно на езикови манипулативни техники и на специфичното активиране чрез тях на пресупозитивните и контекстови пластове. В този смисъл бих отбеляза, че за първи път един журналистически жанр, в случая пътеписът, наложил се трайно в европейската преса през средата на Х!Х век, се анализира чрез метода на критическия дискурс анализ и по-специално чрез подходите, разработени от Виенската школа на историческия дискурсивен анализ. (Смятам, че методиките на Рут Водак са едни от най-адекватните за анализирането на огромния корпус от политически текстове, които днес са доминиращи в медийното ни пространство.)

3. По-голямата част от изследваните пътеписни текстове дават основания да се определят най-открояващите се и за съжаление устойчиви стереотипи, презентиращи образа на Балканите и на България пред света; отбелязвам „за съжаление“, защото тези стереотипи не представят държавата в положителен план. Дори самото назоваване на стереотипите е достатъчно основание компетентните институции у нас да се самосезират и да започнат реално да работят в посока изграждане и провеждане на национална стратегия за представянето ни пред света като една модерна държава, която има своите съществени приноси и достойнства в културната карта на Европа, а защо не и на света. И пак за съжаление нямам особено оптимистични очаквания в тази посока.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Мая Бойчева представя списък с 4 публикации, една от които на английски език, свързани с текста на дисертационния труд. С това са изпълнени законовите изисквания за апробиране и оповестяване на резултатите от изследването и се покриват изискуемите национални научно-метрични показатели.

6. Оценка на автореферат

Авторефератът е с обем 67 страници (формат А 4) и е изготвен по приетия научен стандарт. Структурата му следва съдържанието на дисертацията.

Авторефератът отразява вярно и пълно съдържанието на оригиналния труд и дава обективна представа за целта, задачите, етапите и резултатите на проведеното изследване.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Препоръките ми към този дисертационен труд са той да бъде издаден като книга, най-вече поради особената актуалност на емпиричното изследване и категоричните констатации, които се налагат от него. Една такава книга би била полезно настолно четиво за всеки следващ министерски съвет, а и за цялата ни политическа класа.

8. Заключение

Като имам предвид:

- научноизследователските качества на предложения текст,
- научната компетентност на автора,
- отличното владение на емпиричния материал,

- респектиращия мащаб на изследването – и като период, и като обем на анализирания текстове,
- умението да адаптира различни научно-изследователски методики към конкретния научен проблем,
- приносния характер на направените изводи и обобщения,

убедено предлагам на членовете на уважаемото научно жури да присъди на Мая Гергова Бойчева образователната и научна степен „доктор“ за представената дисертация на тема: „Дискурсно конструиране на образа на България в англоезични пътеписи (1900 – 2017 г.)“.

София, 10 март 2025 г.

Подпис:
проф. д-р Тотка Монова

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW

By: **Prof. Dr. Totka Ivanova Monova** – Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Faculty of Journalism and Mass Communication

Academic degree programme – „Organization and Management Outside the Sphere of Material Production (Media and Communications)”

Regarding: Dissertation for the awarding of the educational and academic degree "**Doctor**" in an academic degree programme at UNWE (University of National and World Economy).

Reason for submitting the review: The author of the review is a member of an academic jury for the defence of the dissertation in accordance with the **Order № 2701/01.10.2024** issued by the Rector of UNWE.

Author of the dissertation: **Maya Gergova Boycheva**

Title of the dissertation: “**Discursive construction of the image of Bulgaria in anglophone travelogues (1900 – 2017)**”

1. Information about the doctoral candidate:

Maya Boycheva is an English language school graduate. She holds a Master's degree in English Philology from the University of Veliko Turnovo "St. Cyril and St. Methodius", her second specialty being Russian Philology. She worked as a teacher of English language and literature. In 1992 she was appointed lecturer of general and specialised English at the Department of Foreign Languages and Applied Linguistics at UNWE. Since 1996 she has been senior lecturer with the same department.

Maya Boycheva has been a self-funded doctoral candidate (as per Order of Enrollment № 1651/23.06.2022) at the Department of Media and Public Communications in the period 2022-2025. Her academic supervisor is Assoc. Prof. Dr. Svetla Tsankova. Maya Boycheva has completed all planned activities stipulated in her individual plan and is finishing her doctoral studies with a total of 190 credits. She has also accomplished three teaching mobilities between 2018 and 2022 (at the University of Malaga in 2018, the "Paul Valery" University in Montpellier in 2019, the Leibniz University of Hannover in 2022). In the period 2018-2024 she has participated in 6 academic seminars and conferences.

2. General characteristics of the submitted dissertation

The dissertation presented for our review has a total volume of 251 pages (of which the main text comprises 240 pages).

The text consists of the following structural parts: an introduction, three chapters with 8 subdivisions in total, a conclusion, scientific contributions, a list of the author's publications related to the subject of the dissertation, three tables, eight graphs and bibliography. The presentation of the text is very well-structured and the standard requirements for presenting a scientific work have been fully met.

The excellent familiarity with the scientific literature on the dissertation topic is impressive. The presented textual analysis demonstrates a high level of academic research competence.

The dissertation presented for our review is highly relevant. It presents interesting theses, illustrated with rich empirical material, which allows for definitive conclusions and generalizations to be drawn. The very formulation of the topic in the title, which accurately

outlines the research field, immediately highlights the main contribution of the dissertation – such a large-scale empirical study of the projections of Bulgaria, Bulgarians and Bulgarian culture in English-language texts over a period of 117 years is being conducted for the first time.

The study presents an exceptionally interesting picture of how the representation of Bulgaria in English-language travelogues has evolved over decades. It traces how the image of Bulgaria transitions through opposing points in stereotyping: East-West, Self-Other, centre-periphery, wealth-poverty, capitalism-socialism-transition to democracy, urban-rural, nature/folklore-civilization, etc.

The books *"Bulgaria: Stereotypes and Exoticism. Techniques of Constructing the Bulgarian Image in German-Language Literature from the 19th Century"* by Nikolai Chernokozhev, and *"Ethereal Songs and Secret Services"* by Kristin Dimitrova, are, at least in my opinion, the first two texts by Bulgarian authors that present us with a completely new, rational, and unbiased perspective on the Balkans – the Balkan identity. Together with Maya Boycheva's text (which I believe should be published), they serve as a good starting point for future researchers seeking paths, if not for the complete eradication, then at least for the breaking down of a series of stereotypes ingrained in Bulgarian consciousness during the complex and far from unambiguous era of the National Revival, as it is often portrayed even by historians. Because if we do not have a clearly defined image in the collective consciousness of modern Bulgarians about who we are, why we are the way we are, what needs to be dismantled, and what needs to be built, we cannot position ourselves in the complex dynamics of the global world as a modern 21st-century state.

Based on such research, a future successful strategy for presenting the image of modern Bulgaria in an intercultural context can be constructed – this, for me, is **the most significant practical and applied contribution** of Maya Boycheva's dissertation.

The dissertation sets as its **primary goal** “to prove that travelogues are part of the flow of discursive reproduction of Bulgaria's image on an international level”, with the focus of the research being, based on a deductive approach, to “develop the thesis that English-language travelogues construct the image of Bulgaria in accordance with political realities, economic conditions, and social and cultural contexts.”

The **object** of the study is the image of Bulgaria in English-language travelogues from the period between 1900 and 2017 (a span of 117 years!), i.e. during the era of modernity and contemporary times. The study defines as its main problem the insufficient exploration of the questions: „with what image has Bulgaria been identified... and in what way, by what means this image has been constructed, and what effects it achieves.”

The **subject** of research is “the textual and linguistic mechanisms applied in the construction of the image and identity of Bulgaria and Bulgarian culture.”

The author specifies the main goal of her work in three equally significant tasks/questions and postulates three working hypotheses.

The research **method** can broadly be defined as interdisciplinary. It skilfully combines **comparative studies** with classical **content analysis**, where the focus in content analysis is on **descriptive analysis** with particular attention to the **qualitative characteristics** of the text, **critical historical discourse analysis**. It also includes work with archives, documents, historical and statistical data, and comparative analysis of data, which are visually presented in charts.

As I noted, the dissertation follows the classical structure for presenting scientific work. Logically, **the first chapter**, “*The travelogue as a form of creating media reality*”, outlines the theoretical framework of the study, presenting the theoretical premises and methodological approaches to researching the travelogue as a specific media text.

The travelogue text is examined “*as a creator of symbolic reality through its primary constructive tool – language.*” Here, in my opinion, the most important conclusion drawn by the author, which becomes a well-argued theoretical context for the descriptive and text-linguistic analysis in the third chapter, is the following : “*The travelogue text is viewed as a conduit for ideological and cultural influences due to its functioning within a system of media texts and genres, and due to its essence as a complex, internally organized language system*”.

The second chapter, “*Presentation of Publishing Houses and Print Media*”, provides an overview of British and American publishing houses engaged in producing travelogue texts about Bulgaria. The analysis presents each publishing house individually and assesses its

capacity to exert lasting influence in the sphere of cultural production. This review is conducted by seeking answers to seven precisely formulated questions, the responses to which lead to six very interesting conclusions at the end of the second chapter. When combined with the five theoretical conclusions drawn at the end of the first chapter, we can assert that they categorically validate the conclusions and generalizations formulated in the third chapter and prove the postulated working hypotheses.

The core part of the dissertation (spanning 108 pages) is undoubtedly **the third chapter**, *“The Image of Bulgaria in English-Language Travelogues”*, which meticulously describes and analyses *“the dependencies between travelogue production and the changing agenda of British and American society from 1900 to 2017”*. At the end of each of the four paragraphs, the rich empirical material is structured and defined in interesting conclusions and generalizations. Here, I find it particularly important to note that the research methodology chosen by the author is functional and effective. The empirical material vividly illustrates the theses and conclusions, proving them in a definitive manner.

3. Evaluation of the obtained scientific and applied scientific results

I would summarize that:

- The dissertation convincingly achieves the main objectives and the scientific tasks it postulates in its introductory part.
- The scale of the empirical work, the method of text selection, and their presentation based on author-adapted scientific methodologies demonstrate that Maya Boycheva possesses the well-developed skills of a precision-driven researcher. She has clearly outlined the framework of the research field, accurately assessed the volume of database material required to test and prove the working hypotheses. Few doctoral candidates are capable of studying, structuring, and analysing a textual corpus spanning a period of 117 years.

- The theoretical foundations in the first chapter, the historical-descriptive analysis in the second chapter, and the representative authorial research in the third chapter demonstrate the high level of scientific competence of Maya Boycheva.
- The conducted scientific research, the structuring, typologizing, and analysis of a vast corpus of empirical data in the third chapter prove the three research hypotheses stated.

4. Evaluation of the scientific and applied contributions of the research

The doctoral candidate has stated at the end of her dissertation two theoretical and four applied scientific contributions. While I essentially accept the contributions as presented, I would particularly emphasize the following:

1. A corpus of travelogue texts describing Bulgaria, which until now have been entirely unknown in Bulgaria, has been presented and analysed. This opens new fields for research in our humanities – these travelogues can be read through other lenses as well: purely historical as a specific "supplement" to facts from our history, socio-cultural anthropological, reflexive folk-psychological, and media-critical perspectives.
2. In media studies in our country, different genre forms are most often presented through the description of the message contained within them, i.e., the analysis primarily focuses on the thematic and content layer, while text-linguistic and extralinguistic factors are ignored. However, ignoring these factors does not allow for an in-depth analysis of important phenomena such as post-truth, fake news, etc., which are primarily based on linguistic manipulative techniques and the specific activation of presuppositional and contextual layers through them. In this sense, I would note that for the first time, a journalistic genre—in this case, the travelogue, which became firmly established in European press in the mid-19th century—is analysed using the method of critical discourse analysis and, in particular, the approaches developed by the Vienna School of Historical Discourse Analysis. (I believe that Ruth Wodak's methodologies are among the

most adequate for analysing the vast corpus of political texts that dominate our media space today.)

3. The majority of the examined travelogue texts provide grounds for identifying the most prominent and, unfortunately, persistent stereotypes presenting the image of the Balkans and Bulgaria to the world. I note "unfortunately" because these stereotypes do not portray the country in a positive light. Even the mere naming of these stereotypes is sufficient reason for the competent institutions in our country to take notice and apply themselves earnestly to the task of developing and implementing a national strategy for presenting Bulgaria to the world as a modern state with significant contributions and merits on the cultural map of Europe—and why not the world as well. And again, unfortunately, I do not have particularly optimistic expectations in this regard.

5. Evaluation of the Publications Related to the Dissertation

Maya Boycheva has presented a list of four publications, one of which is in English, which are related to the subject of the dissertation. This fulfills the legal requirements for the validation and dissemination of the research results and meets the required national scientometric indicators.

6. Evaluation of the Abstract

The abstract is 67 pages long (A4 format) and has been prepared according to accepted scientific standards. Its structure follows the content of the dissertation. The abstract accurately and fully reflects the content of the original work and provides an objective overview of the aim, tasks, stages, and results of the conducted research.

7. Critical commentary, recommendations and questions

My recommendations are that the dissertation should be published as a book on account of the poignant relevance of the empirical research and the categorical conclusions drawn on its basis. A book like this would be a useful source of reference for every future ministerial council, as well as for our entire political class.

8. Conclusion

Taking into account:

- The research qualities of the proposed text,
- The academic competence of the author,
- The excellent command of empirical material,
- The commendable scope of the study—both in terms of timeframe and the volume of analysed texts,
- The ability to adapt various research methodologies to the specific scientific problem,
- The contributory nature of the conclusions and generalizations,

I confidently propose that the members of the esteemed academic jury award the doctoral degree to Maya Gergova Boycheva on the strength of the dissertation “Discursive construction of the image of Bulgaria in anglophone travelogues (1900-2017)” submitted by her.

Sofia, March 10th, 2025

Signature

Prof. Dr. Totka Monova